

Terminológia–megfeleltető szoftver fejlesztése az AthenaPlus projektben.

Kísérlet a többnyelvű
visszakereshetőség megteremtésére szemantikus eszközökkel

Bánki Zsolt István
Petőfi Irodalmi Múzeum
Könyvtár és Informatika

Terminology Management Platform – alapelvek

- ▶ A szemantikus web építőelemeinek számító terminológiákat (Linked Open Data ajánlásoknak) megfelelő formátumban szolgáltatni kell a weben.
- ▶ A TMP egy olyan webszolgáltatás amely a GLAM intézményekben ("galleries, libraries, archives, and museums") használatos terminológiákból Linked Open Data szolgáltatást épít <http://www.culture-terminology.org>
- ▶ A szolgáltatás felépítése és üzemeltetése informatikai feladat, tartalommal való megtöltése viszont a weben használt terminológiák alapjául szolgáló tezauruszokat, egyszerű listákat, vagy szótárakat létrehozó és használó szakértők közreműködésével valósulhat meg
- ▶ A TMP-ben **felhasznált terminológiák szakszerűségéért a szolgáltató intézmény felel**, hogy az ISO 25964 szabványcsaládban leírt követelményeknek mennyiben tesz eleget az általa használt szótár
- ▶ Az intézmény felelőssége a terminológiákhoz fűződő jogok kérdésének rendezése. A TMP a Linked Open Data ajánlásoknak megfelelően a **CC-BY-SA (Nevezd meg! – Így add tovább!)** licenszben gondolkodik, a TMP-ben publikált terminológiák ennek megfelelően nyilvánosak
- ▶ Adatcsere-formátuma az SKOS

Terminology Management Platform – előzmények

- ▶ **Athena Project**

- ▶ -Létező terminológiák felmérése
- ▶ -Kísérleti szoftverfejlesztés
- ▶ -SKOS oktatás
- ▶ -Ajánlások és útmutatók a terminológia készítéshez

- ▶ **Linked Heritage Project**

- ▶ -A terminológia menedzsment szükségleteinek technikai és funkcionális specifikációja és a technológiai környezet meghatározása
- ▶ -Prototípus fejlesztése : TMP (Terminology Management Platform)

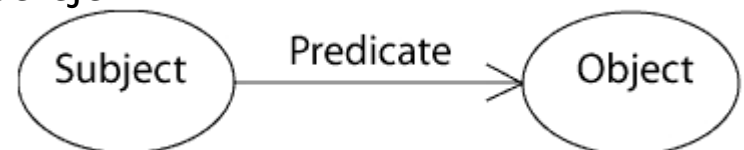

Szemantikus web és a terminológiák összefüggése

- ▶ A szemantikus web célja olyan gépi környezet kialakítása, amelyben a weben visszakeresésre használt kulcsszavakat nem pusztán karaktersorozatokként kezeli a számítógép, hanem jelentéssel bíró entitásokként, fogalmakként.
- ▶ A cél eléréséhez össze kell kapcsolni a kulcsszavakat azok jelentésével.
- ▶ Ezt az emberi intelligencia számára magától értetődő kapcsolatot géppel feldolgozható formában kódolni és nyilvánosan szolgáltatni kell a weben.
- ▶ A kulcsszavak és jelentésük közötti kapcsolat felépítésére szolgálnak a szemantikus web technológiák, és a terminológiák hivatottak meghatározni a kulcsszavakhoz rendelhető jelentéseket.
- ▶ Egy kulcsszóhoz n számú jelentés kapcsolódhat

SKOS (Simple Knowledge Organisation System)

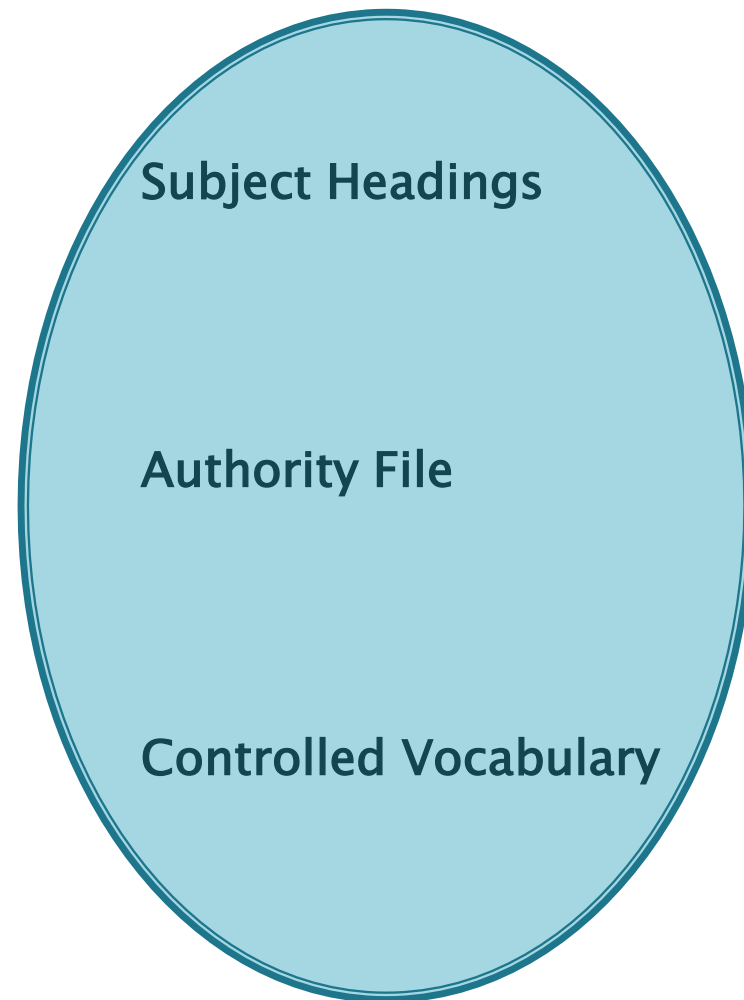
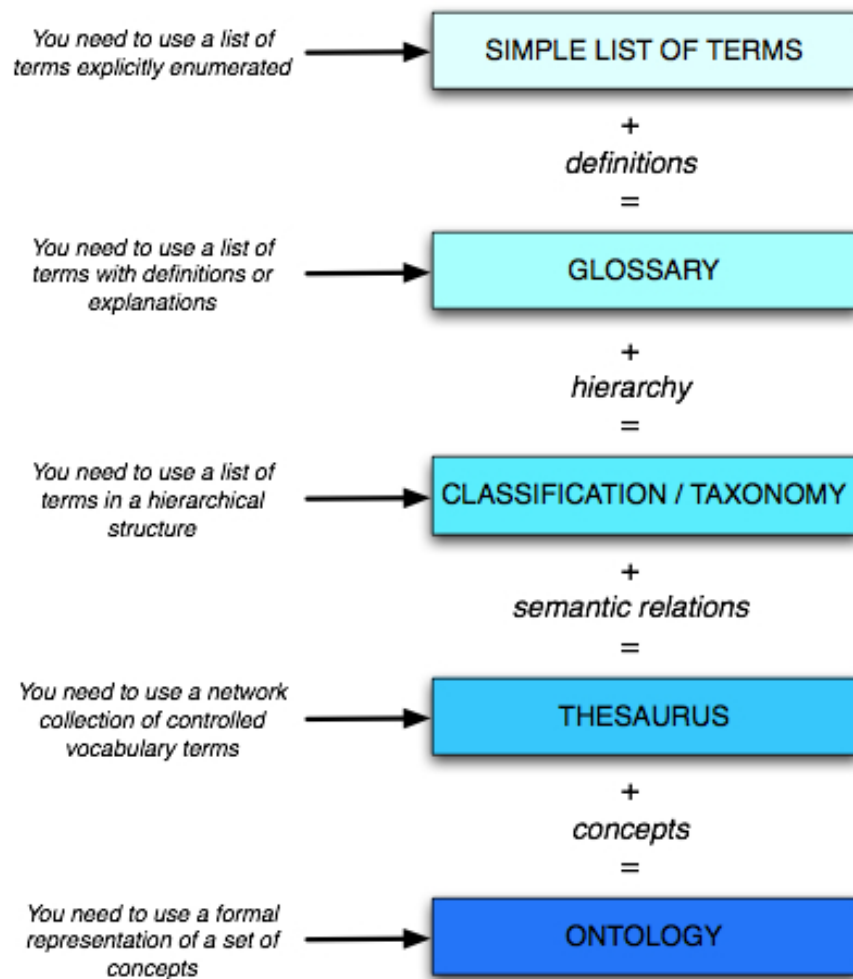
- ▶ A SKOS (**Simple Knowledge Organization Systems**) tudásszervezési rendszerek (tezauruszok, osztályozási rendszerek, tárgyszójegyzékek, taxonómiák) szabványos reprezentálására kifejlesztett specifikáció a szemantikus web alkalmazások számára.
- ▶ A fejlesztése viszonylag későn (2009-ben) kezdődött, ugyanakkor maga a szintaxis olyannyira ígéretes volt, hogy bő két év alatt a SKOS szemantikus web ajánlássá nőtte ki magát.
- ▶ Az SKOS segítségével létező tudásszervezési rendszereket lehet exportálni a szemantikus web számára szabványos formátumban.
- ▶ Az SKOS a (többé-kevésbé) formális tudásszervezési rendszerek szemantikus web számára való egyszerű újrahasznosíthatóságát hivatott biztosítani.
- ▶ Célja a tudásszervezési rendszerek exportálása olyan formába, amely szélesebb körű használhatóságot eredményez.
- ▶ Az SKOS jelenti a hidat az OWL ontológiák szigorú formális logikái és a weben található szabad és strukturálatlan közösségi osztályozási rendszerek között. A nyelv RDF-en (Resource Description Framework) alapul, így megvalósulhat az általa leírt információ számítógépek közötti cseréje.

Az Europeana és a szemantikus web

- ▶ Az Europeana fejlesztése szemantikus web technológiákra épül (EDM).
- ▶ Új szolgáltatás a többnyelvű keresés, amelynek a háttérében több nyelvre, köztük egyre nagyobb mértékben magyarra is lefordított terminológiák állnak. Segítségükkel egy bizonyos nyelven leírt kulcsszavak más nyelveken megfogalmazott kereső kifejezésekkel is visszakereshetővé válnak. Az Europeana projektekben használatos terminológiákat igyekeznek nemzetközileg elfogadott tezauruszok felhasználásával kialakítani és a fordítások esetében is ajánlott a nemzetileg elfogadott tezauruszok figyelembe vétele.
- ▶ A PIM is részt vesz a fordításokban, jelenleg az Europeana Photography projektben fejlesztett kb. 500 fogalomból álló szótár magyar fordításán dolgozunk. A szótár nyersanyaga részben a partnerek szótáraiból és részben a J. Paul Getty Trust engedélyével az Art & Architecture Thesaurus-ból származik. A magyar fordításoknál alapul vesszük a Köztaurusz deskriptorait:
<http://www.digitalmeetsculture.net/article/europeanaphotography-multilingual-vocabulary-released-and-disseminated/>
- ▶ <http://bib.arts.kuleuven.be/photoVocabulary/en/concepts/-photoVocabulary-10000.html>

Mit tekint a TMP terminológiának?

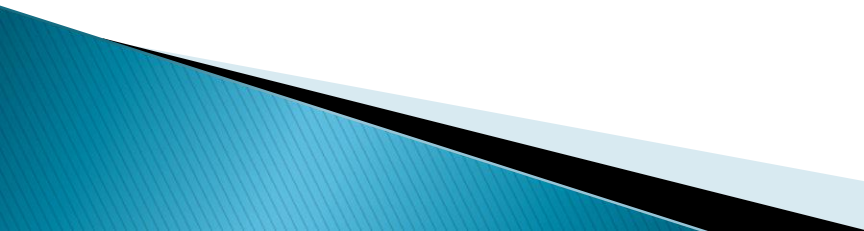

TMP munkafolyamat

- ▶ Regisztráció és létező terminológia feltöltése > Import
- ▶ Regisztráció és új terminológia létrehozása > Create
- ▶ A terminológia metaadatainak módosítása/frissítése
- ▶ Új terminológia létrehozása létező terminológiák alapján
- ▶ Szerkesztés/adatgazdagítás
- ▶ Keresés
- ▶ Terminológiák megfeleltetése – többnyelvűsítés

TMP munkafolyamat – megfeleltetés (mapping)

- ▶ Megfeleltetés azonos nyelvű terminológiák között
 - ▶ Megfeleltetés különböző nyelvű terminológiák között
 - ▶ Megfeleltetés azonos „finomságú” (granularity) terminológiák között (azonos mélységben lefedett területek)
 - ▶ Megfeleltetés különböző „finomságú” (granularity) terminológiák között (specifikus szakkifejezéseket tartalmazó és csak csúcsfogalmakat tartalmazó terminológiák között)
-

Adatgazdagítás – Enrichment

- ▶ LIDO (meta)adatelemek gazdagítása (MINT)
 - A TMP reprezentatív terminológiájának importálása a MINT-be
- ▶ A partnerek adatainak gazdagítása az Europeana-ban
- ▶ Földrajzi helyadatok gazdagítása
 - Országnevek
 - Fordítás az ENSZ és a TGN (Getty) jegyzéke alapján
 - Gazdagított földrajzi adatok alkalmazása a MINT-ben
 - Más földrajzi típusú adatelemek (koordináták) gazdagítása pl. Geonames, TGN

Adatgazdagítás – Enrichment

Search ▾

DATA_PROVIDER:"PetQfi Literary Museum"

Search

Help

[Return to search results](#)

© Free access - no re-use

View item at
[Petőfi Literary Museum](#)

Share

Cite on Wikipedia

Translate details

Select language ▾

Powered by [Microsoft](#) Translator

Pőcze Julianna, József Attila, József Etelka, elől ifj. Pőcze Imréné Mester Mária, id. Pőcze Imre, ifj. Pőcze Imre

Creator: [Makai Ödön \(1889-1937\)](#)

Geographic coverage: Szabadszállás

Date of creation: 1928.09.

Type: [fotó](#) ; [photograph](#) ; [Athena Plus](#) ; <http://dbpedia.org/resource/Photograph>

Format: Szélesség / Width: 12 cm; Magasság / Height: 8,6 cm;

Subject: [Pőcze Julianna](#) ; [József Attila \(1905-1937\)](#) ; [József Etelka \(1903-2004\)](#) ; [Pőcze Imréné Mester Mária \(ifj.\)](#) ; [Pőcze Imre \(id.\)](#) ; [Pőcze Imre \(ifj.\)](#)

Identifier: F.8844.

Provenance: Petőfi Irodalmi Múzeum, 1053 Budapest Károlyi utca 16. Hungary

Data provider: [Petőfi Literary Museum](#)

Provider: [AthenaPlus](#)

Providing country: Hungary

[Auto-generated tags](#) ▾

[What](#) ▾

Concept Term: <http://dbpedia.org/resource/Photograph>

Concept Label: [bild (fotografie)] (de) ; [相片] (zh) ; [zdzęcie fotograficzne] (pl) ; [photograph] (en) ; [foto] (nl)

Adatgazdagítás – Enrichment

CC BY-NC-SA

View item at
[Musée de la Castre](#)

Share

Cite on Wikipedia

Translate details

Select language

Powered by Microsoft® Translator

Cithare tubulaire "Valiha" atypique

Description: Bambou sur lequel sont tendues 9 cordes métalliques. Fixées d'une part à l'intérieur du bambou, elles sont tendues d'autre part à 9 longues chevilles transperçant le bambou, et disposées en "V". Ces cordes sont groupées en trois groupes de trois. Quelques rainures concentriques pour tout décor

Creator: Anonyme

Coverage: <http://www.geonames.org/1062947>; MADAGASCAR / OCEAN INDIEN / AFRIQUE

Type: <http://www.mimo-db.eu/InstrumentsKeywords/3706>

Subject: Musical Instruments

Data provider: Musée de la Castre

Provider: MIMO - Musical Instrument Museums Online

Providing country: Europe

Auto-generated tags ▼

What ▼

Concept Term: <http://www.mimo-db.eu/InstrumentsKeywords/3706>

Concept Label: [Valiha] (de) ; [Valiha] (it) ; [Valiha] (def) ; [Valiha] (fr) ; [Valiha] (sv) ; [Valiha] (en) ; [Valiha] (nl)

Concept Broader Label: <http://www.mimo-db.eu/InstrumentsKeywords/3610>

Concept Term: <http://www.mimo-db.eu/HornbostelAndSachs/167>

Concept Label: [312.11 Idiochord (true) tube zithers] (def) ; [312.11 Idiochord (true) tube zithers] (en)

Concept Broader Label: <http://www.mimo-db.eu/HornbostelAndSachs/166>

Concept Term: <http://www.mimo-db.eu/HornbostelAndSachs/165>

Concept Label: [312 Tube zithers] (def) ; [312 Tube zithers] (en)

Concept Term: <http://www.mimo-db.eu/HornbostelAndSachs/166>

Concept Label: [312.1 Whole-tube zithers] (def)

Concept Broader Label: <http://www.mimo-db.eu/HornbostelAndSachs/165>

Geographical coverage ▼

Place Term: <http://www.geonames.org/1062947>

Place Label: [Madagaskar] (de)

Place Term: <http://sws.geonames.org/1062947>

Place Label: [Madagascar] (def)

Other items you may be interested in:

Adatgazdagítás – Enrichment

[Return to search results](#)

[< Previous](#) [Next >](#)

QVigvy

CC BY-NC-SA

View item at
[Musée de la Castre](#)

Share

Cite on Wikipedia

Translate details

Hungarian

Powered by Microsoft® Translator

[Return to original language](#)

Cithare tubulaire "Valiha" atypique

Description: Bambusz, amelyre 9 fém húrok vannak nyújtva. Rögzített egyrészt belsejében a bambusz, ezek feszült 9 hosszú csapok piercing a bambusz, és rendezett egy "V". Ezek a húrok vannak csoportosítva három csoport, három. Néhány koncentrikus hornyok bármilyen Decor

Creator: [Anonyme](#)

Coverage: <http://www.geonames.org/1062947>; < egy class = "europeana konzerv" href="/portal/search.html?query=where:"MADAGASCAR / óceán INDIEN / AFRIQUE "

Type: <http://www.MIMO-db.EU/InstrumentsKeywords/3706>

Subject: < a class = "konzerv europeana" href="/portal/search.html?query=what:"Musical eszközök "

Data provider: [Musée de la Castre](#)

Provider: [MIMO - Musical Instrument Museums Online](#)

Providing country: Europe

[Auto-generated tags](#)

[What](#)

Concept Term: <http://www.mimo-db.eu/InstrumentsKeywords/3706>

Concept Label: [Valiha] (de) ; [Valiha] (it) ; [Valiha] (def) ; [Valiha] (fr) ; [Valiha] (sv) ; [Valiha] (en) ; [Valiha] (nl)

Concept Broader Label: <http://www.mimo-db.eu/InstrumentsKeywords/3610>

Concept Term: <http://www.mimo-db.eu/HornbostelAndSachs/167>

Concept Label: [312.11 Idiochord (true) tube zithers] (def) ; [312.11 Idiochord (true) tube zithers] (en)

Concept Broader Label: <http://www.mimo-db.eu/HornbostelAndSachs/166>

Concept Term: <http://www.mimo-db.eu/HornbostelAndSachs/165>

Concept Label: [312 Tube zithers] (def) ; [312 Tube zithers] (en)

Concept Term: <http://www.mimo-db.eu/HornbostelAndSachs/166>

Concept Label: [312.1 Whole-tube zithers] (def)

Concept Broader Label: <http://www.mimo-db.eu/HornbostelAndSachs/165>

[Geographical coverage](#)

Place Term: <http://www.geonames.org/1062947>

Place Label: [Madagaskar] (de)

Place Term: <http://sws.geonames.org/1062947>

Place Label: [Madagascar] (def)

Szerepek, jogosultságok

- ▶ **Általános felhasználó:** Az általános felhasználó böngészhet és navigálhat a terminológiai adatbázisban. Az általános felhasználó kereshet azon terminológiákban, amelyek publikusak. Az általános felhasználó nincs bejelentkezve.
- ▶ **Közreműködő:** Javaslatokat tehet a módosításra és véleményezhet. A közreműködő rendelkezik felhasználói névvel, és bejelentkezhet. Tartozhat egy intézményhez is.
- ▶ **Szerkesztő:** A szerkesztő a tulajdonos felügyelete alatt szerkesztheti a terminológiát. A szerkesztő ugyanolyan jogokkal rendelkezik, mint egy közreműködő, de szerkesztési jogai vannak a saját terminológiájára vonatkozólag. A szerkesztő így képes létrehozni, olvasni, módosítani és törölni fogalmakat és kifejezéseket.
- ▶ **Tulajdonos:** A tulajdonos gyakorolja az adminisztrátori szerepet a saját terminológiája felett. A tulajdonos felelős az intézménye terminológiájáért. Ő hozhat létre, olvashat, módosíthat és törölhet fogalmakat és kifejezéseket, valamint elfogadhatja vagy visszautasíthatja a többi felhasználó által tett javaslatokat. A tulajdonos felelős a felhasználók jogosultságainak kezeléséért és a terminológia metaadatainak szerkesztéséért. Ő publikálhatja a terminológiát.

Hogy is néz ki?

Welcome TMP

EN **FR** DE IT SP NL EO EL GA NO PT SV HU

Terminology Management Platform allows building and editing multilingual skosified terminologies including import and skosification functionalities

TMP is an achievement of the Linked Heritage European project. [More](#)

[home](#)

Main baratin ;)

Terminology Management Platform allows building and editing multilingual skosified terminologies including import and skosification functionalities

TMP is an achievement of the Linked Heritage European project. [More](#)

Search public terminology

Connect to TMP

Email

Password

[Forgot your password?](#)

[Sign in!](#)

Ge

ATHENA
Access to cultural heritage
networks across Europe

A project of **LINKED HERITAGE**

Co-funded by the

Hogy is néz ki?

EN FR

[Home](#) > search public terminologies

Show entries

Search:

Title	Subject	Languages	Author	
Being	Philosophy	fr	CR	View
Droit	Law	fr	CR	View
Fortification	Archaeology	de, en	JL	View
Furniture	Furniture	en, it	mvl	View
Objects	Economics	en, fr, en, fr	MMI	View
ObjectsName	Archaeology	en, fr, nl	KMKG	View
Palissy	Furniture	fr	MCC-Inventaire	View
test	Decorative arts	ak	qdsfqsdff	View
titre	Decorative arts	fr	florent	View

Showing 1 to 9 of 9 entries

[Previous](#) [Next](#)

A project of Co-funded by the and the

Hogy is néz ki?

My home

Search terminologies

Search

public terminologies

my terminologies

Create new terminologies

Create

Import

Link two terminologies

Mapping

Show 10 entries

Search:

Title	Subject	Languages	Author	
Architecturalelements	Architecture	en, hu	JuliaKatona	
Audiovisual Terminology	Cinema and audio-visual	ca, de, en, fr, it, ro	Chriss	
				

Hogy is néz ki?

EN FR

[My home](#) > Terminology creation

Create a terminology from scratch: fill in general information (metadata) on your terminology (* mandatory fields)

Title *		Alternative Title	
Subject *	Select a value...	Description	
Languages *	Select language...	Creation Date	
Edition *		Date of issue	
Creator *		Contributor	
Publisher *		Identifier	
Rights *	Select a value 	Source	
		Amount of Concept	Select a value

[Save Metadata](#)

A project of

Co-funded by the and the

Konklúzió

- ▶ Korszerű technológia
 - ▶ Reális igények
 - ▶ Aktuális trendek
 - ▶ Kétséges megvalósítás
-